

Дослідження за актуальними проблемами АПК

УДК 632.937:591.617

Крутякова В., директор інституту, Чернова І., старший науковий співробітник, Молчанова О., завідувач сектору, Должикова І., молодший науковий співробітник (Інженерно-технологічний інститут "Біотехніка" НААН)

Основні підходи до забезпечення якості ентомологічної продукції

Розглянуто питання забезпечення якості ентомологічної продукції; визначено чинники, які мають суттєвий вплив на якість ентомологічної продукції, за допомогою методу апіорного ранжування, кількісно оцінено частки впливу чинників на базі PEST-аналізу.

Ключові слова: якість, ентомологічна продукція, чинник, апіорне ранжування, PEST-аналіз.

Ентомологічне виробництво являє собою складну динамічну систему, яка містить певну кількість взаємно пов'язаних процесів з метою отримання ентомологічної продукції гарантованої якості. На якість ентомологічної продукції впливає значна кількість чинників, оцінити ступінь впливу яких не завжди є можливим. Оптимізуючи системи керування якістю ентомологічної продукції, виникає необхідність визначення чинників, які мають найбільший вплив на якість та потребують більш детального вивчення.

Мета роботи – визначення суттєвих чинників, які забезпечують якість ентомологічної продукції, та чисельної оцінки частки впливу кожного з них.

Методика досліджень. Основою роботи є систематизація, аналіз і визначення чинників, які забезпечують якість ентомологічної продукції, за допомогою формальних способів системного аналізу, методу експертних оцінок (апіорного ранжування) та PEST-аналізу [1-4].

Результати досліджень. Забезпечення якості ентомологічної продукції, як складової частини процесу керування якістю, розглядалось на підставі сучасних наукових досліджень [5-7].

Розроблено систему забезпечення якості ентомологічної продукції (рис.1). Було виконано апіорне ранжування технологічних чинників за методикою, наведеною в [2]. За результатами розрахунків визначено, що суттєвими технологічними чинниками, які забезпечують якість ентомологічної продукції, є якість корму, умови розведення комах та якість стартової популяції. Дійсно, за результатами аналізу наукових досліджень, корм є одним з важливіших регулювальних та модифікувальних агентів, чинником динаміки чисельності комах, має значний вплив на трива-

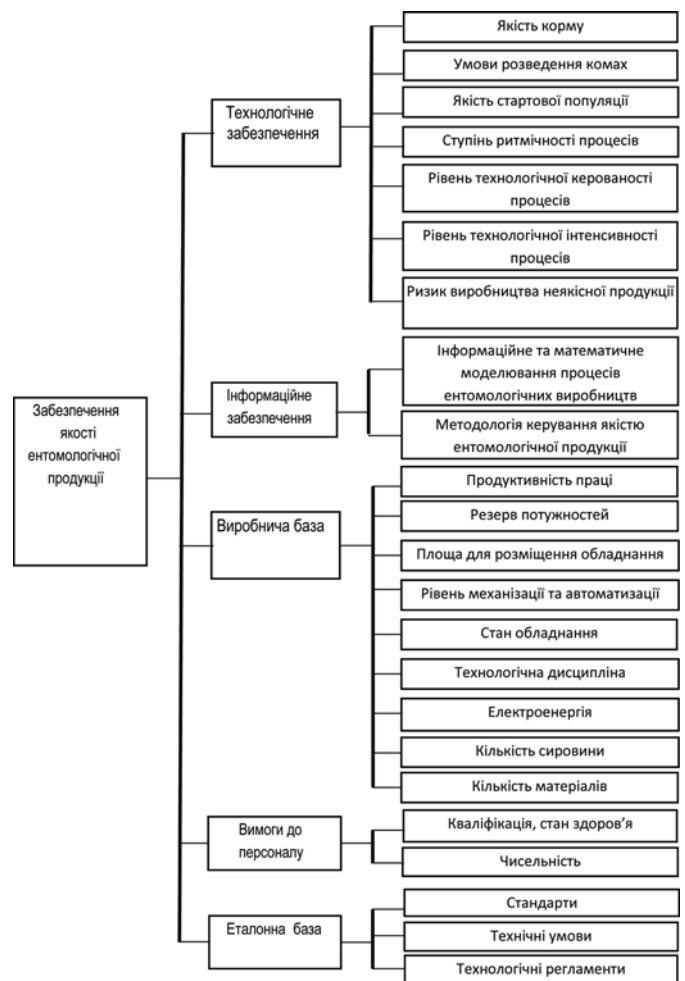

Рис.1 – Система забезпечення якості ентомологічної продукції

лість розвитку, плодючість комах; умови розведення діють на тривалість розвитку, інтенсивність обміну речовин, термін зберігання; якість стартової популяції - на відповідність отриманої ентомокультури характеру природної популяції [6, 8, 9].

Отримано кількісну оцінку часток впливу найважливіших технологічних чинників за допомогою PEST-аналізу, зокрема, його технологічної складової, яка свідчить про основний вплив умов розведення ентомокультур (44%) і майже однаковий вплив якості корму та якості стартової популяції (відповідно 26 % та 30 %) [3, 4].

Висновки. Визначено такі основні підходи до забезпечення якості ентомологічної продукції: системний, який покладено в основу розробленої системи забезпечення якості; експертний (апріорного ранжування), який дозволив без проведення експериментальних досліджень відібрати найбільш значущі технологічні чинники забезпечення якості – якість корму, умови розведення комах, якість стартової популяції; стратегічного планування (PEST-аналіз), що дозволив отримати кількісну оцінку часток впливу найбільш значущих технологічних чинників. Зазначені підходи дозволяють конкретизувати роботу по створенню системи керування якістю ентомологічної продукції.

Список літератури

1. Силич В.А. Системный анализ и исследование операций. Учеб. пособ. / В.А.Силич, М.П.Силич // Томск, ТПУ, 2000. – 97 с.

2. Дерканосова Н.М. Моделирование и оптимизация технологических процессов пищевых производств. Практикум: учеб. пособие / Н.М. Дерканосова, А. А. Журавлев, И. А. Сорокина // Воронеж : ВГТА, 2011. - 196 с.

3. Арутюнова Д.В. Стратегический менеджмент. Учеб. пособ. / Д.В.Арутюнова // Таганрог, ТТИ ЮФУ, 2010. - 122 с.

4. Пошаговая инструкция по составлению PEST анализа. Режим доступа - <http://powerbranding.ru/biznes-analiz/pest/example/>

5. Управление качеством и обеспечение качества. Термины и определения: ДСТУ 3230 - 95. – [Введ. 1996 – 07 – 01]. – К., Госстандарт Украины, 1996. – 27 с. (Государственный стандарт Украины).

6. Молчанова Е.Д. Влияние кормового субстрата для выкармливания гусениц мельничной огневки на биологические показатели бракона / Е.Д.Молчанова, А.В.Лешишак, Е.Б.Шейкина // Матер. VI Междунар. науч. конф. «Чтения памяти проф. И.И.Барабаш-Никифорова», ВГУ, 25 марта 2014г. – Воронеж, Изд.дом ВГУ, 2014. – С. 105-108.

7. Чернова І.С. Методологія керування якістю ентомологічної продукції / І.С.Чернова // Аграрний вісник Півдня. Наук. збірник. сільськогосп. науки. –Одеса, 2014. – Вип.1. – С. 189-191.

8. Злотин А.З. Техническая энтомология. Справ. пособие / А.З.Злотин // К.: Наукова думка, 1989. – 183 с.

9. Лешишак О.В. Прийоми підвищення життєздатності та продуктивності ентомофага трихограма / О.В.Лешишак // Аграрний вісник Півдня. Наук. збірник. сільськогосп. науки. – Одеса, 2014. - Вип.1. – С. 121-126.

Аннотация. В статье рассмотрен вопрос обеспечения качества энтомологической продукции; определены факторы, которые имеют существенное влияние на качество энтомологической продукции, с помощью метода априорного ранжирования; численно оценены доли влияния факторов на базе PEST-анализа.

Summary. The article deals with the issue of quality of entomological products; the factors that have a significant impact on the quality of entomological products, using the method of a priori ranking; numerically evaluated the proportion of the influence of factors on the basis of PEST-analysis.

Стаття надійшла до редакції 16 вересня 2015 р.